

3240

۱۰۰۰

۱
۲۵۶

موسى امام صادق (ع)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.ketab.ir

فتنه تکفیر
چالش قرن بیست و یکم

فتنه تکفیر

چالش قرن بیست و یکم

تألیف

علیرضا سبحانی

مؤسسه امام صادق (ع)

۱۳۹۵ ش

سبحانی، علیرضا، ۱۳۵۳ -

فتنه تکفیر، چالش قرن بیست و یکم/ تألیف علیرضا سبحانی. - قم:
توحید قم، ۱۳۹۵.

ISBN: 978 - 600 - 94529 - 4 - 1

۲۵۶ ص.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص ۲۴۷ - ۲۵۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. تکفیر -- نقد و تفسیر. ۲. تکفیر -- تاریخ. الف. عنوان.

۲۹۷/۴۶۴

ف ۲ س ۳ / ۲۲۵ Bp

۱۳۹۵

اسم کتاب:	فتنه تکفیر چالش قرن ۲۱
نگارش:	علیرضا سبحانی
چاپخانه:	مؤسسه امام صادق علیه السلام
ناشر:	توحید قم
تاریخ:	۱۳۹۵
چاپ:	اول
تعداد:	۱۰۰۰

مسلسل چاپ اول: ۱۹

مسلسل انتشار: ۲۸

مرکز پخش

قم میدان شهدا، انتشارات مؤسسه امام صادق علیه السلام

تلفن: ۰۹۱۲۱۵۱۹۲۷۱: ۳۷۷۴۵۴۵۷

<http://www.imamsadiq.org>

www.shia.ir

www.tohid.ir

فهرست موضوعات

پیشگفتار.....	۱۷
مقدمه.....	۲۱
فصل اول: انسان یک وسیله ارزشمند الهی و مأمور به صلح و دوستی.....	۲۵
گواه‌های تاریخ بر عفو و گذشت در عصر پیامبر ﷺ.....	۲۸
ممنوعیت سلاح‌های کشتار جمعی.....	۲۹
ارزش خون انسان از منظر آیات.....	۳۲
ارزش خون انسان از منظر روایات.....	۳۳
فصل دوم ایمان و کفر در لغت و اصطلاح متکلمان.....	۳۷
کفر در لغت.....	۳۷
ایمان در لغت.....	۴۱
برداشت‌های متکلمان از ایمان.....	۴۲
۱. نظریه ابن کرام سجستانی (م ۲۵۵).....	۴۲
تحلیل نظریه ابن کرام.....	۴۳
۲. نظریه جهم بن صفوان (م ۱۲۷).....	۴۵

۳. نظریه خوارج ۴۶
۴. نظریه معتزله ۴۷
۵. نظریه مشهور میان متکلمان و فقیهان ۴۸
- رفع یک اشتباه ۴۸
- فصل سوم: مؤلفه‌های تفصیلی ایمان در کتاب و سنت ۵۰
۱. اعتقاد به وجود خدا ۵۲
۲. اعتقاد به وحدانیت و یگانگی او ۵۲
۳. خالق و آفریدگاری جز او نیست ۵۲
۴. توحید در ربوبیت و تدبیر ۵۴
- ذکر دو نکته ۵۶
۵. توحید در عبادت ۵۷
۶. نبوت پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله ۵۷
۷. قرآن وحی الهی است ۵۸
۸. معاد (روز رستاخیز) ۵۹
۹. اعتقاد به ضروریات دین ۵۹
۱۰. پیراستگی از غلو و دوری از نصب ۶۰
- طرح یک سؤال ۶۱
- فصل چهارم فزونی و کاستی پذیری ایمان ۶۴
- تأثیر عمل بر کیفیت ایمان ۶۷

نقد سخنی از فخر رازی.....	۶۹
فصل پنجم: آیا عمل از عناصر سازنده ایمان است؟.....	۷۰
مفهوم ایمان در احادیث اهل سنت.....	۷۳
ایمان از منظر روایت شیعه.....	۷۵
استدلال امام علی (علیه السلام).....	۷۶
پاسخ یک سؤال.....	۷۶
پاسخ به سؤال دوم.....	۷۸
فصل ششم: اسباب و اقسام کفر.....	۸۰
۱. اسباب کفر.....	۸۰
۲. اقسام کفر.....	۸۶
فصل هفتم: تکفیر مطلق و تکفیر معین.....	۸۸
شرایط تکفیر معین.....	۸۹
موانع تکفیر.....	۹۲
۱. اظهار کفر از روی تقیه.....	۹۲
۲. احتمال تأویل.....	۹۳
تأویل‌های نادرست.....	۹۴
نتیجه بحث.....	۹۵

- فصل هشتم: تکفیر اهل قبله ۹۶
- تکفیر از نگاه علمای اسلام ۹۶
۱. فقیهان قرن دوم و سوم و مسئله تکفیر ۹۶
۲. ابن زاهر سرخسی و مسئله تکفیر ۹۷
۳. بغوی و مسئله تکفیر ۹۷
۴. قاضی عیاض و مسئله تکفیر ۹۸
۵. شهرستانی و مسئله تکفیر ۹۹
۶. ابن سناکری و مسئله تکفیر ۹۹
۷. غزنوی - نفی و مسئله تکفیر ۱۰۰
۸. فخر رازی و مسئله تکفیر ۱۰۰
۹. نووی و مسئله تکفیر ۱۰۱
۱۰. ابن تیمیه و مسئله تکفیر ۱۰۱
۱۱. ابن قیم جوزی و مسئله تکفیر ۱۰۳
۱۲. شیخ الاسلام سبکی و مسئله تکفیر ۱۰۴
- تکفیر در نگاه فقهای امامیه ۱۰۴
۱۳. فضل بن شاذان و مسئله تکفیر ۱۰۴
۱۴. فقیه نجفی و مسئله تکفیر ۱۰۵
۱۵. شیخ انصاری و مسئله تکفیر ۱۰۵
۱۶. امام خمینی و مسئله تکفیر ۱۰۵
۱۷. آیت الله خوئی و مسئله تکفیر ۱۰۶

- فصل نهم: تکفیر یا انتقام‌جویی متقابل ۱۰۷
- درگیری حنابله و اشاعره ۱۰۹
- گزارش فتنه و درگیری ۱۱۱
- زندگی مسالت‌آمیز با همه فرق اسلامی از دیدگاه اهل بیت: ۱۱۴
- فصل دهم: ریشه‌های تکفیر در عصر رسالت ۱۱۷
- ریشه تکفیر در عصر پیامبر ﷺ ۱۱۸
۱. اسامة بن زید و تکفیر یک مسلمان ۱۱۹
۲. ولید بن عقبه و تکفیر بنی المصطلق ۱۲۰
۳. حرقوص بن زهیر و برخاش بر پیامبر ۱۲۲
- سنت پیامبر و تکفیر مسلمانان ۱۲۳
- فصل یازدهم: تکفیر بعد از رحلت پیامبر ﷺ ۱۲۹
۱. تکفیر مالک بن نویره ۱۲۹
۲. تکفیر عثمان ۱۳۰
- فصل دوازدهم: تکفیر در عصر علوی ۱۳۴
- تغییر مسیر جنگ صفین و تاریخ اسلام ۱۳۵
- عوامل فریب ۱۳۸
- خوارج شاخه‌ای از سپاه امام علیؑ ۱۳۹
- انتخاب حکمین ۱۴۱

- ۱۴۲..... پیمان حکمیت
- ۱۴۴..... متن پیمان صلح
- ۱۴۶..... واکنش پیمان نامه
- ۱۴۸..... محکمه
- ۱۴۹..... حاکمیت قرآن، نه رجال
- ۱۵۰..... ابو موسیٰ فریب می خورد
- ۱۵۱..... ماجرای حکمیت
- ۱۵۲..... آثار زیانبار نه حکیم
- ۱۵۳..... فریب خوارج، چرا؟
- ۱۵۴..... پشیمانی بعد از حکمیت، چرا؟
- ۱۵۵..... پاسخ ها
- ۱۵۹..... پیشگویی رسول الله ﷺ
- ۱۶۲..... نمونه دیگر پر خاشگری
- ۱۶۴..... مذاکره ابن عباس با خوارج
- ۱۶۵..... شعار «لَا حُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ»
- ۱۶۸..... معانی «حکم» در قرآن
- ۱۶۹..... مناظره امام با خوارج
- ۱۷۲..... آزار و اذیت امام علی (ع)
- ۱۷۵..... فصل سیزدهم: قیام های تکفیریان در عصر علوی
- ۱۷۶..... گزارش دردناک عبدالله بن خطاب

- درخواست قصاص قاتلان عبدالله ۱۷۹
- پذیرش توبه خوارج ۱۸۰
- خوارج آغازکننده جنگ ۱۸۱
- پایان خوارج (نهروان) ۱۸۱
۱. قیام خریث بن راشد ناجی ۱۸۳
۲. قیام اشرس بن عوف شیبانی ۱۸۴
۳. قیام هلال بن علقمه ۱۸۵
۴. قیام اشهب بن بشر ۱۸۵
۵. قیام سعید بن قیل تمیمی ۱۸۵
۶. قیام ابو مریم السعدی الحمیمی ۱۸۶
- فصل چهاردهم: قیام‌های تکفیریان در دوران امویان ۱۸۷
۱. قیام فروة بن نوفل ۱۸۷
۲. قیام شیب بن بجره ۱۸۸
۳. قیام معین بن عبدالله ۱۸۸
۴. قیام أبو مریم ۱۸۸
۵. قیام ابولیلی ۱۸۸
۶. قیام مستورد ۱۸۹
۷. قیام بردگان به نفع خوارج ۱۸۹
۸. قیام حیان بن ظبیان سلمی ۱۹۰
۹. قیام خطیم باهلی ۱۹۰

۱۰. قیام قریب بن مره و زحاف طائی ۱۹۰
۱۱. قیام زیاد بن خراش عجلئ ۱۹۱
۱۲. قیام معاذ طائی ۱۹۱
۱۳. قیام طواف بن غلاق ۱۹۱
۱۴. قیام عروه بن أدیه ۱۹۲
۱۵. قیام ابوبلال مرداس بن ادیه ۱۹۳
- علت ناکامی قیامها ۱۹۴

- فصل پانزدهم: فرقه پنج گانه خوارج ۱۹۶
- فرقه‌های اصلی خوارج ۱۹۷
- فرقه اول: ازارقه ۱۹۸
- نامه نجد به نافع ۲۰۰
- پاسخ نافع ۲۰۱
- آرا و عقاید ازارقه ۲۰۳
- فرقه دوم: نجدیه ۲۰۵
- فرقه سوم: بیهسیه ۲۰۶
- فرقه چهار: صفریه ۲۰۷
- اعتقادات ۲۰۷
- فرقه پنجم: اباضیه ۲۰۹

- فصل شانزدهم: حکم مرتکب کبیره از دیدگاه خوارج ۲۱۲
- مصادیق شرک ۲۱۳
- دلیل ازارقه بر مشرک بودن گناهکار ۲۱۵
- استدلال با آیات دهگانه ۲۱۸
- نظ ازارقه در مورد کشتن کودکان ۲۲۷
- فصل هفدهم: تخریب سیاسی ۲۳۰
- سید قطب و اندیشه جهادی ۲۳۰
- تحلیل ۲۳۳
- عبدالله عزام ۲۳۵
- اشغال افغانستان به دست شوروی (۱۹۷۲-۱۹۸۹ م) ۲۳۸
- طالبان ۲۳۹
- امارت اسلامی ۲۴۰
- القاعده (از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ تا بیداری اسلامی) ۲۴۱
- بهار عربی و ظهور نسل سوم القاعده (داعش) ۲۴۲
- تخریب حرم سامرا ۲۴۳
- تخریب زیارتگاه شهدای صفین ۲۴۴
- تخریب زیارتگاه ابراهیم بن اشر ۲۴۵
- فهرست منابع ۲۴۷

إِنَّ الرِّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا
زَانَهُ وَلَا يَنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ
رسول اکرم ﷺ

پیشگفتار

تکفیر

چالش قرن بیست و یکم

روزگاری که ما در آن به سر می‌بریم، با پدیده‌های پیچیده‌ای
همراه است که پس از گذشت سال‌ها، چهره واقعی خود را نشان
می‌دهد.

در قرن بیستم برنامه زمامداران غرب برای کشورهای اسلامی
ضربه زدن به قدرت و توان مسلمانان و تجزیه کشورهای اسلامی
بود و سرانجام کشور واحدی مانند حکومت عثمانی به چند کشور
جزئی اما تابع و فرمانبر تقسیم شد. ایران نیز از این پدیده در امان
نماند. اشغالگران در ۲۵ شهریور ۱۳۲۰ از شمال و جنوب کشور
ایران را اشغال کردند و به آمال و آرزوهای خود رسیدند.

قرن بیست و یکم با پدیده ۱۱ سپتامبر آغاز شد. همگان حتی سیاستمداران درجه ۲ در این فکر فرو رفته بودند که چگونه در کشور عظیمی که همه چیز آنجا به دقت پیگیری می شود، متجاوز از سه هزار نفر را در یک حمله به دو برج از بین ببرند و هنوز هم علل این پدیده تحت پرده است. گاهی سخن از هیئت «حقیقت یاب» به میان می آید که یک نوع تخدیر برای جامعه است.

افراد هرشمند که حوادث جهان را پیگیری می کنند از نتایج حاصل از آن می توانند عاملان را بشناسند و انگیزه ها را دریابند. گویا بار دیگر میراث خوار استعمار تحت عنوان نبرد با تروریسم، حاکمیت و حضور خود را در افغانستان، پاکستان، عراق، سوریه و یمن تثبیت کرد.

در کشوری که دین، مورد علاقه مردم و عنصر رسمی باشد از همان دین علیه آن دین بهتر از هر عاملی می توان بهره گرفت. پدیده زشت تکفیر بهترین مصداق این ضابطه است که با عنوان مبارزه با کفر و نشر توحید در صدد ضربه به دین و دینداری است و آشکارا به کمک های غربیان آتش جنگ را در کشورهای اسلامی روشن می کند؛ زن و مرد و کوچک و بزرگ را از دم تیغ می گذرانند و زیرساخت ها را نابود می کند و متأسفانه همه این عوامل ویرانگر به نام اسلام انجام می گیرد.

از آغاز قرن بیست و یکم گروه های خلق الساعه تحت لواء دین به نام القاعده، طالبان و اخیراً داعش (آینده را خدا می داند) پدید

آمده‌اند درست منویات غریبان را اجرا می‌کنند. تو گویی خدا حد توحید و کفر را به دست آنان سپرده است تا هر گروهی را بخواهند مسلمان جلوه دهند و هر گروهی را بخواهد کافر و مرتد قلمداد کنند. این گروه نمونه دیگری از خوارج هستند که در عصر امیر مومنان علیه السلام و پس از وی ظهور کرده، و فجایعی را به وجود آوردند و پیوسته در هر زمان مغزهای خشک، انسان‌های جاهل بزرگان اسلام را تکفیر می‌کردند.

افتخار شرف و مغز بزرگ زاینده اسلام، ابوعلی سینا، از دست این افراد در امان نبوده و این دو بیت را سروده است:

کفر چو منی گزاف و آسان نبود

محکم تر از ایمان من ایمان نبود

در دهر چو من یکی و آن هم کافر

پس در همه دهر یک مسلمان نبود

در اینجا به حدیثی از پیامبر رحمت اشاره می‌نمود که روح

اسلام را برای ما ترسیم می‌کند. ایشان می‌فرماید:

«إِنَّ الرِّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يُنْزَحُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا

شانه».^۱

نرمش و ملایمت در همه جا مایه زیبایی است و برگیری آن در

همه جا جز زشتی چیزی نیست.

اسامة بن زید بن حارثه مسلمانی را به اتهام کفر کشت. وقتی پیامبر از کار زشت او آگاه شد، نخست او را نکوهش کرد و قرآن نیز هشدار دارد که کشتن گویندگان «لا اله الا الله» گناهی بزرگ است.^۱ نگارنده در این رساله کوتاه تاریخچه پدیده تکفیر و پایه‌های فکری و کلامی این گروه‌ها را روی دایره ریخته است تا گامی کوتاه در طریق توحید کلمه و اخوت اسلامی برداشته شود.

قم - حوزه علمیه

علیرضا سبحانی